

12. Szaklelkigondozó szakirányú továbbképzési szak

MINTATANTERV

Szaklelkigondozó szakirányú továbbképzési szak
Szakfelelős: Prof. Dr. Kocsev Miklós dékán, tanszékvezető, egyetemi docens

<i>Modulok</i>	<i>Tárgy kódja</i>	<i>Tantárgyak</i>	<i>Félévenként szerezhető kreditek száma</i>			
			1.	2.	3.	4.
<i>Alapozó teológiai modul</i> (24 kredit elmélet/ 0 kredit gyakorlat)	HT GYKSZL0 1	Bevezetés a pasztorálpszichológiába	10/k/4			
	HT GYKSZL0 2	A pasztorálpszichológia története	10/k/4			
	HT GYKSZL0 3	Valláslélektan		10/k/4		
	HT GYKSZL0 4	A lelkigondozás teológiája és etikája	10/k/4			
	HT GYKSZL0 5	Pasztorálintropológia I.	10/k/4			
	HT GYKSZL0 6	Pasztorálintropológia II.		10/k/4		
<i>Pasztorálpszichológiai modul</i> (28 kredit elmélet/ 0 kredit gyakorlat)	HT GYKSZL0 7	A gyülekezeti kommunikáció elmélete és gyakorlata			10/k/4	
	HT GYKSZL0 8	Családi kapcsolatok működése, rendszerszemlélet			10/k/4	
	HT GYKSZL0 9	Krízislélektan, krízisintervenció			10/k/4	
	HT GYKSZL1 0	Pszichoterápiás és rövidterápiás módszerek alkalmazhatósága a lelkigondozásban		10/k/4		
	HT GYKSZL1 1	A lelkigondozói beszélgetésvezetés pszichológiája	10/k/4			
	HT GYKSZL1 3	Lelki egészség, lelki betegség			10/k/4	
	HT GYKSZL1 4	Vallási szimbólumok és rítusok				10/k/4

Önismereti, spiritualitás modul (4 kredit elmélet/ 26 kredit gyakorlat)	HT GYKSZL1 5	Önismereti csoportmunka 1.	30/gy/ 4			
	HT GYKSZL1 6	Önismereti csoportmunka 2.		30/gy/ 4		
	HT GYKSZL1 7	Önismereti csoportmunka 3.			30/gy/ 4	
	HT GYKSZL1 8	Önismereti csoportmunka 4.				30/gy/ 4
	HT GYKSZL1 9	Személyiségfejlődés, hitfejlődés és személyes spiritualitás			10/k/4	
	HT GYKSZL2 0	Élettörténeti munka				10/gy/ 4
	HT GYKSZL2 1	Házi dolgozat (saját szakmai fejlődés bemutatása) 1.		0/gy/3		
	HT GYKSZL2 2	Házi dolgozat (saját szakmai fejlődés bemutatása) 2.				0/gy/3
Gyakorlati modul (0 kredit elmélet/ 34 kredit gyakorlat)	HT GYKSZL2 3	Képzéskísérő terepgyakorlat (gyülekezeti) 1.	0(25)/ gy/4			
	HT GYKSZL2 4	Képzéskísérő terepgyakorlat (gyülekezeti) 2.		0(25)/ gy/4		
	HT GYKSZL2 5	Képzéskísérő terepgyakorlat (intézményi: kórház, szociális, köznevelési, büntetés-végrehajtási intézmény) 3.			0(25)/ gy4	
	HT GYKSZL2 6	Képzéskísérő terepgyakorlat (intézményi: kórház, szociális, köznevelési, büntetés-végrehajtási intézmény) 4.				0(25)/ gy/4
	HT GYKSZL2 7	A lelkigondozói beszélgetés gyakorlata (beszélgetés-feljegyzések elemzése csoportmunkában) 1.	25/gy/ 4			
	HT GYKSZL2 8	A lelkigondozói beszélgetés gyakorlata (beszélgetés-feljegyzések elemzése csoportmunkában) 2.		25/gy/ 4		

	HT GYKSZL2 9	A lelkigondozói beszélgetés gyakorlata (beszélgetés- feljegyzések elemzése csoportmunkában) 3.			25/gy/ 4	
	HT GYKSZL3 0	A lelkigondozói beszélgetés gyakorlata (beszélgetés- feljegyzések elemzése csoportmunkában) 4.				25/gy/ 4
	HT GYKSZL3 1	Egyéni szupervízió	3/gy/0			
	HT GYKSZL3 2	Egyéni szupervízió		3/gy/0		
	HT GYKSZL3 3	Egyéni szupervízió			3/gy/0	
	HT GYKSZL3 4	Egyéni szupervízió				3/gy/2
Szakdolgozat	HT GYKSZL3 5	Szakdolgozat (saját lelkigondozói beszélgetéssorozat elemző bemutatása – esettanulmány)				0/4
		Kreditek összesen:	32	27	32	29
		Kontaktórák összesen:	118	78	108	78
	Kreditek összesen: 120 Kontaktórák összesen: 382 (+ 100 lelkigondozással töltött munkaóra terepgyakorlaton) Elméleti és gyakorlati tanegységek kreditaránya: 56/60 Szakdolgozat kreditértéke: 4					

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

Szaklelkigondozó szakirányú továbbképzési szak
2020/2021. tanév

HT GYKSZL01 – BEVEZETÉS A PASZTORÁLPSZICHOLOGIÁBA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjük) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozottal, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.</p>				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. A pasztorálpszichológia tudománya <ol style="list-style-type: none"> a) definíciója b) enciklopédikus besorolása c) kérdésfelvetései d) teológiai alapjai 2. A közvetlen emberi kommunikáció <ol style="list-style-type: none"> a) alapszabályai b) kommunikációs négyzet c) tranzakciók 3. A pszichoanalízis pasztorálpszichológiai jelentősége <ol style="list-style-type: none"> a) S. Freud b) a gyermekkori élmények jelentősége c) a lelki élet konfliktusossága d) énvédő mechanizmusok e) terápia f) valláslélektani megállapítások g) tanulságok a lelkigondozás számára 4. A pasztorálpszichológia és a komplex pszichológia <ol style="list-style-type: none"> a) C. G. Jung-ról b) új libidóelmélet c) a kollektív tudattalan felfedezése d) tipológia e) valláslélektani nézetek f) teológiai kritika 5. A pasztorálpszichológia és a humanista pszichoterápia <ol style="list-style-type: none"> a) a humanista pszichoterápia és C. R. Rogers b) non-direktivitás c) klienscentrikus szemlélet d) átélésterápia e) a beszélgetésvezetés szabályai f) a beszélgetésvezetésben elkövethető hibák g) kritikai megjegyzések h) tanulságok a lelkigondozás számára 				

6. A pasztorálpszichológia és a logoterápia
- V. E. Frankl és a harmadik bécsi iskola
 - a szellemi dimenzió elsősége
 - az élet értelme
 - az értékek
 - logoterápiás módszerek
 - tanulságok a pasztorálpszichológia számára
7. A pasztorálpszichológia és a kognitív pszichoterápia
- A. Ellis racionális-emocionális viselkedésterápiája
 - irracionális meggyőződések
 - terápia
 - A. T. Beck kognitív pszichoterápiája
 - visszatérő gondolati hibák
 - kognitív átstrukturálás
 - Teológiai tanulságok
8. A test, a lélek és a szellem egysége
- bibliai szemléletmód
 - neuropszichológiai kutatások
 - antropológiai következtetések

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

- Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest 2003.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás).
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992.
- Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009.

Ajánlott irodalom:

- Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest 2003.
- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.
- Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás)
- Hézszer Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.
- Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.
- Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004.
- Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen 2003.
- Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen 2006.
- Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen 1999.
- Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München 1988.
- Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn 2000.
- Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest 2000.
- Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992.
- Ziemer, Jürgen: Seelsorgelehre, 2. Aufl., Göttingen 2004.

HT GYKSZL02 – A PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA TÖRTÉNETE				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók a kurzus révén megismerik a pasztorálpszichológia tudományának történetét, annak főbb szakaszait, legjelentősebb képviselőinek koncepcióját a kialakulástól napjainkig. Ez a történeti áttekintés nemcsak arra szolgál, hogy tisztán lássák a pszichoterápia és a poimenika párbeszédének hangsúlyos témáit és a két tudomány kapcsolódásának módjait, hanem arra is, hogy elméletileg megalapozottan alkalmazzák azokat a módszertani megoldásokat, amelyek a lelkigondozói segítségnyújtást lélektani szempontból is szakszerűvé és hatékonyá tehetik. A tantárgy célja továbbá, hogy kialakítsa azt a képességet, amely által a hallgatók megítélhetik valamely pszichoterápiás koncepció poimenikai relevanciáját.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Egy kiválasztott pasztorálpszichológiai szerző munkásságáról házi dolgozat készítése (kb. 10 oldal terjedelemben).				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Tematika:				
1. Kezdetek Európában: O. Pfister pszichoanalitikus pasztorálpszichológiája				
2. Kezdetek Amerikában: A. Boisen kezdeményezése; S. Hiltner nyitása a partnercentrikus pszichoterápia irányába; pszichoterápiás orientáció a lelkigondozói mozgalomban				
3. Európai kibontakozás:				
a) Párbeszéd a jungi pszichoterápiával: A.-D. Müller; W. Uhsadel; O. Haendler				
b) A pszichoanalízis integrálása: H.-J. Thilo; J. Scharfenberg; K. Winkler				
c) Carl Rogers nyomdokain: D. Stollberg; H. Lemke; H. van der Geest; H. Faber; H.-Ch. Piper				
4. Amerikai kibontakozás:				
a) Ingeratív növekedésorientált szemlélet: H. Clinebell				
b) Hemeneutikai fordulat: Ch. Gerkin; D. Capps				
c) Evangelikál keresztyén pszichoterápia: L. Crabb				
d) Spiritual care kontra lelkigondozás				
5. Sajátos irányok:				
a) Értelemközpontú szemlélet: Ch. Kolbe; K.-H. Röhlín; W. Kurz				
b) A tranzakcióanalízis tanulságai: M. James/L.M. Savary; H. Harsch				
6. Újabb irányzatok:				
a) Szisztémikus szemlélet: H. Friedman; Hézszer G.; Ch. Morgentaler, P. Held				
b) Rövidterápiás szemlélet: T. Lohse; R. Theobold				
Kötelező irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baumgartner, I.: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. ▪ Faber, H. – Schoot, E. van der: A lelkigondozói beszélgetés lélektana, Budapest 1990. ▪ Geest, H. van der: Négyzermközt, Budapest 2013. ▪ Gyököcssy E.: Magunkról magunknak, Budapest 1992. ▪ Hézszer G.: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1990. ▪ Hézszer G. Miért? Budapest 1996. ▪ Izsák N.: A pasztorálpszichológia története, in Riesz M. (szerk.): Autorkeirikus pasztorálpszichológia, Budapest, 2012, 15-155. ▪ Lohse, Tim: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009. ▪ Németh D.: Empátia és felebaráti szeretet a keresztyén lelkigondozásban, in Spannraft M. et al (szerk.), Ki látott engem? Budapest 2014, 265-285. ▪ Németh D.: Jung hatása a pasztorálpszichológiára – XX. századi körkép, in Embertárs 2013/3. 215-225. ▪ Németh D.: Logoterápia és lelkigondozás, in Ittész G. (szerk.) Cura mentis – salus populi, Budapest 2013, 294-321. ▪ Tomcsányi T.: Amikor gyönge, akkor erős, Budapest 2002. 				
Ajánlott irodalom:				

- Clinebell, H.: Wachsen und Hoffen 1-2. München 1982. (angolul: Growth Counseling, Nashville 1979.
- Gerkin, Ch.: An Introductuon to Pastoral Care, Nashville 1997.
- Hunter, R.J. (ed.): Dictionary of Pastoral Care and Counseling, Nashville 1990.
- Klessmann, M.: Pastoralpsychologie, Neukirchen 2004.
- Scharfenberg, J.: Einführung in die Pastoralpsychologie, Göttingen 1985.
- Stollberg, D.: Therapeutische Seelsorge, München 1969.
- Thilo, H.-J.: Der gespaltene Mensch, Göttingen 1957.
- Wicks, R.J. – Parsons, R.D. – Capps, D. (ed.): Clinical Handbook of Pastoral Counseling 1-2. New York 1993.

HT GYKSZL03 - VALLÁSLÉLEKTAN

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a valláslélektani kutatások területeit, módszereit és főbb eredményeit. Betekintést nyerjenek a vallásosság egyéni és közösségi megélésének lélektani összefüggéseibe, lássák azokat a kölcsönös kapcsolatokat, amelyek a vallásosság és a személyiség működése, a viselkedés és az élményfeldolgozás között megfigyelhetők.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Tematika:

1. A valláslélektan tudományos besorolása, története
2. A vallásosság motivációs háttere
3. A vallásosság közösségi vonatkozásai
4. A hit és az istenképzet alakulása az élettörténet során
5. Az érett vallásosság jellemzői
6. A megtérés
7. Vallásosság és lelki egészség
8. A vallásosság szerepe a megküzdési folyamatokban
9. A kóros vallásosság

Kötelező irodalom:

- Vergote, Valláslélektan, Budapest 2001.
- F. Schweitzer, Vallás és életút, Bp. 1999.
- Horváth-Szabó Katalin (szerk.), Valláspszichológiai tanulmányok, Bp. 2003.
- Németh Dávid, Hit és nevelés, Bp. 2002.
- Horváth-Szabó Katalin (szerk.), Vallásosság és személyiség, Piliscsaba 2007.
- Horváth-Szabó Katalin, Vallás és emberi magatartás, Piliscsaba 2007.

Ajánlott irodalom:

- R. Otto, A szent, Budapest 1998.
- B. Grom, Religionspsychologie, Göttingen 1992.
- D.M. Wulff, Psychology of Religion, New York etc. 1991.
- R. Paloutzian, Invitation to the Psychology of Religion, Boston etc. 1996.
- R. Hood et al., The Psychology of Religion, New York 1996.
- Ch. Hennig/S. Murken/E. Nestler (Hg.), Einführung in die Religionspsychologie, Paderborn etc. 2003.
- S. Heine, Grundlagen der Religionspsychologie, Göttingen 2005.

HT GYKSZL04 - A LELKIGONDOZÁS TEOLÓGIÁJA ÉS ETIKÁJA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL05 - PASZTORÁLANTROPOLÓGIA I.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Németh Dávid	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók a tantárgy keretében megismerik a legfontosabb antropológiai témakörök teológiai és pszichológiai vetületét. Ezzel mélyebb emberismeretre és önismeretre tehetnek szert. A tárgy célja olyan teológiai látásmód kialakítása, amelyben a lélektani ismeretanyag összhangba kerül a bibliai teológiai emberszemlélettel.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Zárthelyi dolgozat Szathmáry Sándor: Teológiai antropológia dióhéjban (Bp. 2008) és Wolfhart Pannenberg: Mi az ember? (Bp. 1998.) c. könyvekről				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A Pasztorálantropológia I. tantárgy témakörei: 1. A vallásos ember 2. Test-lélek-szellem egysége 3. Keresztyén spiritualitás 4. Szorongás 5. Lelkiismeret 6. Bűn				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Németh D.: Pasztorálantropológia, Budapest, 2012, 15-125; 258-378. ▪ Pannenberg, W.: Mi az ember? Budapest 1998. ▪ Szathmáry S.: Teológiai antropológia dióhéjban, Budapest 2008. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hood, R.W – Hill, P.C. – Spilka, B (ed.): The Psychology of Religion, New York – London 2009. ▪ Horváth-Szabó K. (szerk.): Vallásosság és személyiség, Piliscsaba 2007. ▪ Paloutzian, R.F. – Park, C.L. (ed.): Handbook of the Psychology of Religion and Spirituality, New York – London, 2005. ▪ Pannenberg, W.: Rendszeres teológia 2. Budapest 2006. ▪ Ries, J. (szerk.): A szent antropológiája, Budapest 2003. ▪ Székely Ilona: Pszichoterápia és vallás – újraközeledés, Budapest 2006. ▪ Theißen, G.: Az öskeresztyénség élményvilága és magatartásformái, Budapest 2008. ▪ Tóth B. – Csányi V.: Hiedelmeink, Budapest 2017. ▪ Yalom, I.D.: Egzisztenciális pszichoterápia, Budapest é.n. ▪ Vergote, A.: Valláslélektan, Budapest 2001. ▪ Vergote, A.: Bűntudat és vágy, Budapest 2008. 				

HT GYKSZL06 - PASZTORÁLANTROPOLÓGIA II.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL07 - A GYÜLEKEZETI KOMMUNIKÁCIÓ ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL08 – CSALÁDI KAPCSOLATOK MŰKÖDÉSE, RENDSZERSZEMLELET

Tantárgy felelőse: Dr. Lajos Péter	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Kozékiné Hammer Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: írásbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy körében a hallgatók megismerkednek a rendszerszemlélet paradigmájának elméleti háttérével, történetiségével, valamint a gyakorlati alkalmazhatóságával. A rendszerszemlélet alapját képezi a családi kapcsolatoknak, a család működésének. A kurzus másik nagy alapfogalma, amelyet elsajátítanak a hallgatók, a családi rendszer és annak működését meghatározó alapfogalmak és alapfolyamatok: határok, alrendszerek, struktúra, cirkularitás, családi életciklus szemlélet.

A tantárgy célja, a család rendszerszemléletű megközelítésének, a családi rendszer terminológiájának részletes bemutatása. A család rendszerszemléletű megismerése lehetőséget biztosít a problémák rendszerben való elhelyezésére, ami alapvető a fennálló problémák megértéséhez és annak megoldásához. A családi életciklus szemlélet bemutatása további lehetőséget biztosít a valóság konstruálására, amely mentén a fennálló elakadások, érthető értelmezési keretbe kerülnek, kiegészítve a rendszerszemlélet elméletét és gyakorlatát.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy keretében az alábbi témaköröket tekintjük át:

Segítő foglalkozás alapját képező tudományos paradigmák. Paradigmaváltás. Rendszerszemlélet különböző tudományokban és a pszichológiában, pszichiátriában. A család. A családi rendszer. Határok. Alrendszerek. Cirkularitás. Változás és állandóság. Családi életciklusok.

Évközi tanulmányi követelmények:

A megadott tananyag évközi folyamatos feldolgozása.

Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:***az órán bemutatott PPT-k***

Moodle kurzuslap.

Szakirodalom:**Kötelező irodalom:**

- **Bíró, S., Komlós, A.** (szerk.) (2001) Családterápiás olvasókönyv, Családterápiás sorozat 1., Budapest, Animula, 7.old. – 51.old.
- **Goldenberg, H., Goldenberg, I.** (2008) Áttekintés a családról, Családterápiás sorozat 19. Budapest, Animula 1. kötet: A családpszichológia alapjai rész, 1.old. – 132.old; A családterápia kialakulása, gyakorlata 133.old. – 168.old.
- **Fruer, M.** (szerk.) (2008). A családsegítés elmélete és gyakorlata. Budapest, Akadémiai Kiadó. 4. fejezet: Válás – Újraházasodás- Örökbefogadás, 299.old. – 386.old.

Ajánlott irodalom:

- Insoo Kim Berg (1995). Konzultáció sokproblémás családokkal, Animula, Budapest
- Watzlawick-Weakland-Fish (1990). Változás. A problémák keletkezésének és megoldásának elvei., Gondolat, Budapest.
- Watzlawick, P. (1989). A helyzet reménytelen, de nem súlyos., Helikon, Budapest
- Luhmann, N. (2006). Bevezetés a rendszerelméletbe, Gondolat, Budapest
- Jenkins, H. (é.n.). A rendszer kezelése. Animula, Családterápiás sorozat 17.
- Cseh-Szombathy László (1985). A házastársi konfliktusok szociológiája Gondolat, Budapest

HT GYKSZL09 - KRÍZISLÉLEKTAN, KRÍZISINTERVENCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL10 - PSZICHOTERÁPIÁS ÉS RÖVIDTERÁPIÁS MÓDSZEREK ALKALMAZHATÓSÁGA A LELKIGONDOZÁSBAN				
Tantárgy felelőse: Dr. Lajos Péter	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Lajos Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: írásbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy körében a hallgatók megismerkednek a pszichoterápia fogalmával, indikációs köreivel és szakmai feltételeivel, valamint a pszichoterápiás folyamatban előforduló legfontosabb jelenségekkel. A terápiás folyamattal és annak szakaszaival, a terápiás ülés formájával, a terápiás szerződés jelentőségével, a terápia befejezésének, lezárásának kérdéseivel. Ismereteket szerezhetnek a rövid dinamikus valamint a szupportív (támogató) pszichoterápiáról.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgy keretében az alábbi témaköröket tekintjük át: A pszichoterápia alapelvei. A pszichoterápiák közös kérdései. A pszichoterápiás folyamat. Rövid dinamikus terápiák. A szupportív pszichoterápia elvei és gyakorlata. Pszichoterápiás és rövidterápiás módszerek alkalmazhatósága a lelkigondozásban.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A megadott tananyag évközi folyamatos feldolgozása.				
Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:				
Moodle kurzuslap.				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unoka Zs., Purebl Gy., Túry F., Bitter I.: A pszichoterápia alapelvei In.: A pszichoterápia alapjai. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2012. 3-9.o. ▪ Szőnyi G.: A pszichoterápiák közös kérdései, In: Szőnyi G, Füredi J (szerk.) A pszichoterápia tankönyve. Budapest, Medicina Könyvkiadó, 2008. pp. 33-226. ▪ Unoka Zs., Purebl Gy., Túry F., Bitter I.: A pszichoterápiás folyamat In.: A pszichoterápia alapjai. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2012. 22-40.o. ▪ Szőnyi G, Füredi J (szerk.) A pszichoterápia tankönyve. Budapest, Medicina Könyvkiadó, 2008. ▪ Harmatta J.: Rövid dinamikus terápiák, In.: Szőnyi G, Füredi J (szerk.) A pszichoterápia tankönyve. Budapest: Medicina Könyvkiadó, 2008. 262 – 277.o. ▪ Mann,J., Goldmann,R.: Esetleírások az időkorlátos dinamikus terápia köréből 1.,2.,4. fejezet Budapest, Animula, 2006 ▪ Flaskay G.: A szupportív pszichoterápia elvei és gyakorlata In.: Flaskay G.: Pszichoanalitikus terápia a gyakorlatban Budapest, Medicina Könyvkiadó, 2010. 47-62.o. 				

HT GYKSZL11 - A LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉSVEZETÉS PSZICHOLOGIÁJA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A hallgatók a kurzus révén megismerik a lelkigondozói beszélgetés lényeges fázisait, annak főbb szakaszait, ezen keresztül a jelentős képviselőinek koncepcióját.</p> <p>Különös tekintettel azokra a lelkigondozói elméletekre, amelyek a pszichológiai ismereteket szeretnék integrálni a lelkigondozói beszélgetésbe.</p> <p>A pasztorális beszélgetésben gyakran kiderül, hogy a háttérben pszichikai problémák húzódnak meg. Ezeknek a pszichikai problémáknak időben történő felismerése segítheti a lelkigondozói beszélgetések segítő folyamatát.</p>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Órai aktív jelenlét - a közös munkára való készség jegyében.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A pszichoanalitikus irányzat 2. A jungi irányzat 3. A humanisztikus pszichológiai irányzat 4. A behaviorisztikus irányzat 5. Az egzisztenciális irányzat 6. A kognitív-pszichológiai irányzat 7. A konstrukcionista irányzat 				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Baumgartner, I.: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003. ▪ Faber, H. – Schoot, E. van der: A lelkigondozói beszélgetés lélektana, Budapest 1990. ▪ Geest, H. van der: Négyszemközt, Budapest 2013. ▪ Gyökössy E.: Magunkról magunknak, Budapest 1992. ▪ Hézszer G.: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1990. ▪ Ziemer, J: Seelsorgelehre, UTB 2015⁴ ▪ Morgenthaler, Chr.: Seelsorgelehre? Gütersloher Verlagshaus 2017³ ▪ Lohse, Tim: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009. ▪ Browning, D.S. (1987) Religious thought and the modern psychologies, Philadelphia: Fortress Press 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Heitink, G.: Pastoraal zorg, Kok, Kampen, 1998. ▪ Clinebell, H.: Basic Types of Pastoral Care & Counseling: Resources for the Ministry of Healing and Growth, Abingdon Press, Nashville, 1984² ▪ Hiltner, S.: Pastoral psychology and pastoral care, Kluwer Academic Publishers. ▪ Hunter, R.J. (ed.): Dictionary of Pastoral Care and Counseling, Nashville 1990. ▪ Klessmann, M.: Pastoralpsychologie, Neukirchen 2004. ▪ Kamp, Peter van de,: <i>Verhalen om te leven. Levensverhalen in het pastoraat</i>, Utrecht: Kok, 2013. ▪ Menken-Bekius, Corja & Henk van der Meulen, <i>Reflecteren kun je leren. Basisboek voor pastoraat en geestelijke verzorging</i>, Kampen: Kok, 2007. ▪ Pálhegyi Ferenc: Pszichológia és lelkigondozás, Éjféli Kiáltás, 2009. ▪ Vellenga, S.J. (1992) Zin, ziel, zorg. Kampen: Kok ▪ Vergote, A.: Valláslélektan, Budapest 2001. ▪ Wicks, R.J. – Parsons, R.D. – Capps, D. (ed.): Clinical Handbook of Pastoral Counseling 1-2. New York 1993. ▪ http://plehcsaba.eu/index.php/cikkek/pszichologiatortenet/51-a-konstrukcionizmus-es-a-pszichologia.html 				

HT GYKSZL13 - LELKI EGÉSZSÉG, LELKI BETEGSÉG				
Tantárgy felelőse: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: írásbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy legfontosabb célja, hogy a hallgatók alapszinten kellő ismereteket szerezzenek a lelki egészség fogalmáról, a legfontosabb, leggyakoribb pszichopatológiai és patopszichológiai jelenségekről (a DSM V diagnosztikai rendszer szerint) az ezeket magyarázó modellekről, illetve a pszichoterápia lehetséges formáiról. Ezáltal leendő szakemberként, kompetencia határaikat megtartva tudnak klienseiknek vallási szakemberként megfelelő segítséget nyújtani.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Normalitás – egészség – betegség kérdései, a diszfunkcionális családi működés általános jellemzői ▪ Pszichopatológiai modellek: analitikus, kognitív, rendszerszemlélet ▪ Szorongásos zavarok (fóbiák, pánik és kényszeres zavarok, PTSD) ▪ Hangulatzavarok, affektív zavarok ▪ Gyermekek- vagy serdülőkorban megjelenő zavarok ▪ Szkizofréniák, pszichotikus zavarok ▪ Személyiségzavarok ▪ Szomatoform, táplálkozási és alvási zavarok ▪ Pszichoaktív szerek használatával összefüggő zavarok ▪ Főbb pszichoterápiás megközelítések ▪ A pszichoterápia és a lelki vezetés kapcsolódási pontjai, illetve eltérései 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
nincsenek				
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>				
Moodle kurzuslap				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comer, R, J. (2000): A lélek betegségei – Pszichopatológia. Osiris Kiadó, Budapest ▪ Török, Sz. (2003, szerk.): Életesemények lelki zavarai III. Párbeszéd (Dialogus) Alapítvány, Semmelweis Egyetem TF, Budapest 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csabai M., Csörsz I., Szili K. (2009): A gyógyító kapcsolat élménye. Kézikönyv és oktatólemez a kapcsolati készségek fejlesztéséhez. Oriold és Társai Kiadó, Budapest. ▪ Freud, A. (1993): Normalitás és patológia a gyermekkorban. Animula, Budapest ▪ Freud, S. (1986): Bevezetés a pszichoanalízisbe. Gondolat, Budapest ▪ Füredi, J. - Németh, A., - Tariska, P. (2007, szerk.): A pszichiátria rövidített kézikönyve. Medicina Könyvkiadó, Budapest 				

HT GYKSZL14 - VALLÁSI SZIMBÓLUMOK				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL15 - ÖNISMERETI CSOPORTMUNKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus fókuszában az önreflexió fejlesztése áll. Az Önismereti csoportmunka 1 esetében járulékos cél az egyetemre érkező új hallgatók orientációja, a közösséghez és annak szervezeti kultúrájához való szocializálása.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az önreflexió által képesek vagyunk önmagunkat viszonylag semlegesen érzékelni és elemezni, és ennek révén tudatosabban tervezni magatartásunkat. Az érzelmi intelligencia az a képesség, amelynek segítségével saját és embertársaink érzelmeit felismerjük, azonosítjuk, értelmezzük és kezeljük. A kurzus célja, hogy a hallgatók megtanuljanak figyelni saját magatartásuk tudatosságára, és képessé váljanak változtatni a társas visszajelzések felhasználásával. A résztvevők megismerkednek továbbá az önreflexió és érzelmi intelligencia gyakorlati vonatkozásaival, és a spirituális fejlődéshez való kapcsolódási pontjaival.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív jelenlét az órákon.				
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>				
A készségfejlesztő jellegű kurzus elsősorban a tapasztalati tanulást célozza, a hallgatók további tájékozódására pedig ajánlott olvasmányok szolgálnak (ld. alább).				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goleman D. (2008): Érzelmi intelligencia. Háttér Kiadó, Budapest. ▪ Merton T. (2011): A belső tapasztalat. Ursus Libris, Budapest. ▪ Rudas J. (2007): Delfi örökösei Lélekben Otthon Kiadó, Budapest. ▪ Rudas J. (2009): Javne örökösei. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest. 				

HT GYKSZL16 - ÖNISMERETI CSOPORTMUNKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: Önismereti csoportmunka 1	
Tantárgy előadója: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus fókuszában a kapcsolati és társas készségek fejlesztése áll. Célja, hogy a résztvevők figyelmét ráirányítsa a csoportban, társas kontextusban való viselkedésre, a társas helyzet átélésére, illetve a verbális és nonverbális kommunikációra. A kurzus változatos eszköztárral és módszerek útján valósul meg, pl. pszichodráma, művészetterápia, tréning gyakorlatok.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kommunikáció szintjei. Érzelemkifejezés; mentalizáció. A verbális és nonverbális kommunikáció legfontosabb elemei. Hogyan fejezzük ki magunkat pozitívan? Tudatos és nem tudatos kommunikáció. Visszacatolás; a visszajelzés fogadása. A társas visszajelzés hatásai az önreflexióra. Társas kölcsönhatások csoportban; itt és most; csoportdinamikai jelenségek (pl. csoportfejlődési fázisok) a gyakorlatban.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív jelenlét az órákon.				
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>				
A készségfejlesztő jellegű kurzus elsősorban a tapasztalati tanulást célozza, a hallgatók további tájékozódására pedig ajánlott olvasmányok szolgálnak (ld. alább).				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				

- Antons K. (2006): A csoportdinamika gyakorlata. Synalorg Kft, Budapest.
- Barlai R., Szatmáriné Balogh M. (szerk)(1997): Önismeret, kommunikáció, csoportjelenségek dióhéjban, Külkereskedelmi Főiskola, Budapest
- Birkenbihl V. (2007) Kommunikációs gyakorlatok. Trivium, Budapest.
- Bolton, R. (1996): A kommunikáció művészete, Network, Budapest
- Rohr R. (2013): Most. Ursus Libris, Budapest.

HT GYKSZL17 - ÖNISMERETI CSOPORTMUNKA 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: Önismereti csoportmunka 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A félév fókuszába azon társas hatások tudatosítása kerül, amelyek személyiségünk fejlődését formálták, így a legközvetlenebb hozzátartozók (családtagok, családi kontextus) hatásai. A szocializációs hatások reflektálásával tudatossá válnak a személyiség erősségeinek és hiányosságainak meghatározói, minek mentén fontos személyiségfejlődési célok tűzhetők ki. A tantárgy megvalósításának eszköztára változatos, ezen belül elsősorban strukturált (családterápiás) gyakorlatok, és művészetterápiás eszköztár használatos.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A család, mint rendszer. A családi kommunikáció legfontosabb elemei. „Jól működő család” a pszichológiában. Családi szokások és rítusok. Kapcsolati minták; apai és anyai hatások. A családi életciklus. Veszteségek és krízisek a családban: normatív és akcidentális krízisek. A diszfunkcionális családok egyes jellemzői; megküzdés a diszfunkcionális mintákkal.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív jelenlét az órákon.				
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>				
A készségfejlesztő jellegű kurzus elsősorban a tapasztalati tanulást célozza, a hallgatók további tájékozódására pedig ajánlott olvasmányok szolgálnak (ld. alább).				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy E., Baktay G., Mirnics Zs.: Pár- és családi kapcsolatok vizsgálata. Professzionális felkészülés a pár és család megismerésére. http://www.webcreator.hu/tankonyv/ ▪ Hemfelt R., Minirth F., Meier P. (több kiadás): A szeretet választható. Harmat, Budapest. ▪ Sherman, R., Fredman, N. (1989): Strukturális technikák a pár- és családterápiában. Magyar Pszichiátriai Társaság, Budapest. ▪ Tapolyai E. (2017): Harmóniában múltunkkal, jelenünkkel és jövőnkkel. Harmat, Budapest. 				

HT GYKSZL18 - ÖNISMERETI CSOPORTMUNKA 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Féléves óraszám: L: 30	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: Önismereti csoportmunka 3.	
Tantárgy előadója: Dr. Mirnics Zsuzsanna	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A félév fókuszában ezen belül a stressz- és konfliktuskezelés témája áll. Cél azon viselkedésmódok megkülönböztetése, amelyek konfliktushelyzetben eredményesek, ellentétben azokkal, amelyek				

kontraproduktívak. Hangsúlyt kapnak továbbá a stresszhelyzetek kivédését és kezelését szabályozó személyiségműködések, azok fejlesztési lehetőségei.
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>
A stressz pszichés és fiziológiai hatásai. Stresszkeltő tényezők; stresszmodellek. Stressz és kiégés. A megküzdés formái kontrollálható és kontrollálhatatlan helyzetekben. Pszichológiai immunrendszer. Különböző stresszkezelési eljárások hatása interperszonális és intrapszichés szinten. Személyes mentálhigiénénk: mit tehetünk a stressz káros hatásainak kivédése érdekében? A konfliktuskezelés alapformái, a helyzetek szerepe. Asszertív kommunikáció. A spiritualitás (megélt hit) szerepe a stresszkezelésben; spirituális megküzdés.
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>
Aktív jelenlét az órákon.
<i>Ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:</i>
A készségfejlesztő jellegű kurzus elsősorban a tapasztalati tanulást célozza, a hallgatók további tájékozódására pedig ajánlott olvasmányok szolgálnak (ld. alább).
<i>Ajánlott irodalom:</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Chapman G (több kiadás): Változzunk együtt! Harmat, Budapest. ▪ Gendlin, E. T. (2002): Életproblémák megoldása önerőből: fókuszolás, SHL Kiadó, Budapest. ▪ Martin J. SJ (2013): Jezsuita spiritualitás. Ursus Libris, Budapest. ▪ Minirth F.B., Meier P.D. (2010): A boldogság választható. Harmat, Budapest. ▪ Oláh A. (2005): Érzelmek, megküzdés és optimális élmény. Eötvös Kiadó, Budapest. ▪ Randolph P., Strasser F. (2008): Mediáció - A konfliktusmegoldás lélektana. Nyitott Könyvműhely, Budapest. ▪ Schmidt T. (2014): Konfliktuskezelési tréninggyakorlatok. Zpress, Budapest.

HT GYKSZL19 – SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉS, HITFEJLŐDÉS ÉS SZEMÉLYES SPIRITUALITÁS				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy célja, hogy áttekintse a legfontosabb személyiség-modelleket, a személyiség formálódását meghatározó tényezőket, mindezen belül a hitfejlődés szakaszait és a személyes spiritualitás tényezőit. Így a hallgatókat segítse mind a saját önismereti útjukon, mind a lelkipásztori beszélgetésekben szem előtt tartani és reflektálni ezekre a területekre.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A tantárgy a következő témakörökben ad eligazítást és motivál egyúttal személyes reflexióra: <ul style="list-style-type: none"> • Személyiségmodellek a gyakorlatban • Az érett személyiség • A lelkipásztor önismerete • A hit szintjei • Hitmódok és kommunikációs stílusok • A spiritualitás fejlődése • Spirituális növekedés • Egyéni kegyesség - közösségi spiritualitás • Lelkész és kegyesség 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				

1. Előzetesen kiadott szakirodalom határidőre történő önálló feldolgozása írásbeli reflexió formájában az alábbi szempontok szerint:

- Mit olvastam?
- Mi volt számomra újdonság, mivel értek egyet, mivel polemizálok?
- Milyen útra hív: milyen módon járul hozzá a személyes Isten-keresésemhez és milyen módon küld a rám bízottak közti szolgálatba?

2. Aktív részvétel a kontaktórákon.

3. A megismertetett személyes hitbeli növekedést támogató gyakorlatok rendszeres végzése és az átélések, tapasztalatok rögzítése lelki naplóban

Kötelező irodalom:

- Siba Balázs: Pasztorálteológia. KRE-L'Harmattan, Budapest, 2018, 37-88., 159-181.
- Németh Dávid: Pasztrálatropológia. KRE-L'Harmattan, Budapest, 2012, 155-212.
- Anton A. Bucher: A spiritualitás pszichológiája. Oriold és társai, Budapest, 2018, 75-119.
- Eugene H. Peterson: A lelkészi szolgálat három sarokpontja. Harmat, Budapest, 2019.

Ajánlott irodalom:

- Charles S. Carver – Michael F. Schreier: Személyiségpszichológia. Osiris, Budapest, 2011.
- Dr. Pálhegyi Ferenc: Személyiséglélektani kalauz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1981.
- Carl Rogers: Valakivé válni. Edge, Budapest, 2000.
- Isidor Baumgartner: Pasztorálpszichológia. Semmelweis – Párbeszéd – Híd, Budapest,
- Owe Wikström: A kápráztató sötétség. Luther Kiadó, Budapest, 2013.
- Michael Dietrich: Pszichológiai és lelkipásztorokodási kézikönyv. Szent István Társulat, Budapest, 2000.
- Dr. Lawrence Crabb: Mélybenező. Énünk és kapcsolataink gyógyulása. Harmat, Budapest, 1999.
- Michale Klessmann: Pastoralpsychologie. Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 2004.
- Altmeyer-Boschki-Theis-Woppowa (szerk.): Christliche Spiritualität lehren, lernen und leben. Bonn University Press. Göttingem, 2006.
- Manfred Josuttis: A lelkész más. Exit Kiadó, Kolozsvár, 2017.

HT GYKSZL20 - ÉLETTÖRTÉNETI MUNKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 10	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL21 - HÁZI DOLGOZAT (SAJÁT SZAKMAI FEJLŐDÉS BEMUTATÁSA) 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL22 - HÁZI DOLGOZAT (SAJÁT SZAKMAI FEJLŐDÉS BEMUTATÁSA) 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL23 - KÉPZÉSKÍSÉRŐ TEREPGYAKORLAT (GYÜLEKEZETI) 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0 (25)	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: beszámoló készítése
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók minden félévben terepgyakorlaton vesznek részt. Az első két félév a gyülekezeti gyakorlatot jelenti. A lelkigondozás alapvető színtere a gyülekezet és az abban végzett munka. A hallgatók saját gyülekezeti tapasztalataikból és helyismeretükből kiindulva meghatározott szempontrendszer szerint a félév során lelkigondozói beszélgetéseket folytatnak.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A lelkigondozó beszélgetések megadott forma szempontok szerinti feljegyzése (jegyzőkönyv), ezeknek a közös esetmegbeszélésre való előkészítése.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Gyakorlati alapú tanulásban, a megszerzett elméleti tudás és ismeretek folyamatos beépítése a lelkigondozói beszélgetésekbe. A gyakorlati munka folyamán a saját lelkigondozói készségek fejlesztése, az esetleges hiányosságok észlelése és az arra való reflexiós készség kifejlesztése.				

HT GYKSZL24 - KÉPZÉSKÍSÉRŐ TEREPGYAKORLAT (GYÜLEKEZETI) 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0 (25)	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL25 - KÉPZÉSKÍSÉRŐ TEREPGYAKORLAT (INTÉZMÉNYI: KÓRHÁZ, SZOCIÁLIS, KÖZNEVELÉSI, BÜNTETÉSVÉGREHAJTÁSI INTÉZMÉNY) 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0 (25)	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy

	kötelező	ősz	Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
--	----------	-----	-------------------------	---------------------

HT GYKSZL26 - KÉPZÉSKÍSÉRŐ TEREPGYAKORLAT (INTÉZMÉNYI: KÓRHÁZ, SZOCIÁLIS, KÖZNEVELÉSI, BÜNTETÉSVÉGREHAJTÁSI INTÉZMÉNY) 4.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0 (25)	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL27 - A LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉS GYAKORLATA (BESZÉLGETÉS-FELJEGYZÉSEK ELEMZÉSE CSOPORTMUNKÁBAN) 1.				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: L: 25	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Beszélgetés elemzések megbeszélése
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók saját gyakorlatukból hozott lelkigondozói beszélgetések feljegyzései alapján egy tapasztalati tanulás részeseivé válnak. Ebben a tanulási folyamatban a hallgató gyakorolja az élet különböző helyzeteinek egyéni és csoportos intervencióit, és keresi a lelkigondozói megoldások lehetőségét, használja a lelki segítségnyújtás eszközeit. A hallgatók számára fontos, hogy ebben a csoportmunkában fejlődjenek a lelkigondozói attitűdjük és önreflexiós képességük terén.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A lelkigondozó beszélgetések megadott forma szempontok szerinti feljegyzése (jegyzőkönyv), ezeknek a közös esetmegbeszélésre való folyamatos, előre egyeztetett időre való előkészítése. A lelkigondozói beszélgetések csoportmunkában való megbeszélésén fontos az kooperatívan aktív, nyitott és önreflexív részvétel.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Gyakorlati alapú tanulásban, a megszerzett elméleti tudás és ismeretek folyamatos beépítése a lelkigondozói beszélgetésekbe. A gyakorlati munka folyamán a saját lelkigondozói készségek fejlesztése, az esetleges hiányosságok észlelése és az arra való reflexiós készség kifejlesztése.				

HT GYKSZL28 - A LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉS GYAKORLATA (BESZÉLGETÉS-FELJEGYZÉSEK ELEMZÉSE CSOPORTMUNKÁBAN) 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 25	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL29 - A LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉS GYAKORLATA (BESZÉLGETÉS-FELJEGYZÉSEK ELEMZÉSE CSOPORTMUNKÁBAN) 3.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 25	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL30 - A LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉS GYAKORLATA (BESZÉLGETÉS-FELJEGYZÉSEK ELEMZÉSE CSOPORTMUNKÁBAN) 4.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 25	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL31 - EGYÉNI SZUPERVÍZIÓ				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: L: 3	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja</i>				
A szupervízió kapcsán a hallgatók számára fontos a munka – hivatás – személy hármasságban való önreflexív készség elsajátítása. Tekintettel arra, hogy minden hallgató lelkészi diplomával érkezik, ezért a szupervízió lehetőséget nyújt arra, hogy a fenti hármasság összefüggésben a pasztorálszichológia szempontok különösen is hangsúlyos elemmé váljanak. Ezen keresztül történik visszacsatolás a hivatásból fakadóan elvégzett munkára az adott munkát végző személyen (lelkészen) keresztül.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Előre egyeztetett időpontban három szupervíziós beszélgetésen való részvétel. Ezekre a szupervíziós ülésekre a hallgatók által hozott esetek, és az azokban felmerült problémák adják a beszélgetés gerincét.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Elméleti és gyakorlati alapú önreflexív tanulási folyamatban a legfontosabb cél: a személyiség formálása és a hivatás szakmaiságának erősítése, fejlesztése.				

HT GYKSZL32 - EGYÉNI SZUPERVÍZIÓ				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: L: 3	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL33 - EGYÉNI SZUPERVÍZIÓ				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: L: 3	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

HT GYKSZL34 - EGYÉNI SZUPERVÍZIÓ				
Tantárgy felelőse: Tóth János	Féléves óraszám: L: 3	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Tóth János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

**HT GYKSZL35 - SZAKDOLGOZAT (SAJÁT LELKIGONDOZÓI BESZÉLGETÉSSOROZAT
ELEMZŐ BEMUTATÁSA - ESETTANULMÁNY)**

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: L: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja:
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: